

Ewa Szczygielska

Uniwersytet w Białymstoku
Instytut Socjologii

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ PT.

„Zakazane i dozwolone; przełamywanie barier.

Proces emancypacji kobiety romskiej w Polsce”

Celem niniejszej pracy jest wykazanie zmian społecznych w aspekcie emancypacji kobiet romskich. Analizie poddane zostało podejście Romów do roli kobiety w ich społeczności oraz dylematy społeczne przed jakimi stoją współczesne kobiety romskie.

Przedmiotem badań jest współczesna kobieta romska, która chcąc realizować swoje marzenia i plany przełamuje tradycyjny wizerunek Romni.

Do osiągnięcia założonych celów badawczych wykorzystano wywiad pogłębiony na celowo dobranej grupie badawczej. Za metodę doboru badanych posłużyła technika „kuli śnieżnej”.

Niniejsza praca oparta jest na przeprowadzonych badaniach jakościowych. By dochować prywatność respondentek, zmieniono ich wszystkie imiona i nazwiska. Zastępując je nazwami kwiatów.

Poza badaniami własnymi, w pracy wykorzystano analizę danych zastanych, szczególnie oficjalnych dokumentów czy danych statystycznych. Uwzględniając wydane w Polsce akty prawne dotyczące mniejszości romskiej, a także zalecenia władz państwowych.

Rozszerzeniem wiedzy na temat mniejszości romskiej są publikacje naukowe i publicystyka. Na podstawie literatury przedmiotu starano się w sposób wyczerpujący opisać sferę kulturową Romów w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Rozprawa została podzielona na dwa moduły. Część teoretyczną i badawczą. W rozdziale pierwszym opisano historię Romów, skupiając się na pochodzeniu Romów, przybyciu ich do Europy. Uwzględniono zagładę Romów, która miała znaczący wpływ na

obecną wielkość populacji Romów, a także ich tożsamość. W rozdziale drugim odwołano się do kultury romskiej. Szczególne miejsce mają tu język, tradycje i obyczaje, a także religia. Kolejny rozdział poświęcony jest Romom w Polsce od momentu ich pojawienia się do współczesności. Ostatnim rozdziałem części teoretycznej jest opis usytuowania kobiety w tradycji romskiej. W nim poruszono wszystkie istotne kwestie: pozycję kobiet w społeczności romskiej, a także kodeks *romanipen* względem kobiet. Odwołano się do skalań kobiecych, przeglądu atrybutów i pełnionych przez nie ról społecznych. Przez pryzmat kobiet opisano życie rodzinne, małżeństwo i opiekę nad dziećmi. Uwzględniono także pracę zawodową i edukację. Nie zapominając o życiu towarzyskim, spędzaniu wolnego czasu, czy modzie i urodzie.

W części badawczej oprócz rozdziału metodologicznego, znajdują się tam wnioski z badań. Przybliżono portrety tradycyjnej i nowoczesnej kobiety romskiej, skupiając się jednak na tej drugiej. Opisano czynniki kształtujące tożsamość nowoczesnej kobiety romskiej, a także obszary jej aktywności. Zaprezentowano nowe wzory osobowe i role społeczne. By ostatecznie poruszyć kwestię ponoszonych przez nie kosztów społecznych i indywidualnych.

Praca zakończona jest weryfikacją postawionych hipotez oraz ogólnymi wnioskami z badań wskazującymi, że nowoczesne kobiety romskie łączą w sobie wiele ról społecznych. Część z nich wykracza poza romski świat, a mimo to kultura i tradycja romska zajmuje ważne miejsce w ich życiu.